

Kundnära aktörer ökar sitt engagemang i elsystemet

– Positiv syn bland de etablerade aktörerna i intervjuserie

Allt fler aktörer vill nu öka sitt engagemang i elsystemet. Det gäller såväl privata villaägare som skaffar solceller och batterier som större professionella aktörer som investerar i vindkraft eller avancerade system för elbilsladdning och effektutjämning, och de aktörer som nu samverkar för att testa lokala "off-grid-lösningar".

Genom en djupintervjuiserie vill vi skapa oss en förståelse för hur olika aktörer tänker kring detta ökade engagemang inom elsystemet. Vi vill både fånga de etablerade energi- och nätföretagens

syn och synen bland de kunder och kundnära aktörer som nu ökar sitt engagemang. Därtill vill vi fånga synen bland de helt nya aktörer som nu kommer in på elmarknaden.

Arbetet har inletts av intervjuer med etablerade aktörer från energi- och nätföretagen. Nedan redovisas första resultat från detta inledande arbete. I det kommande arbetet i projektet kommer vi fördjupa denna analys.

Positiv syn på ökat engagemang

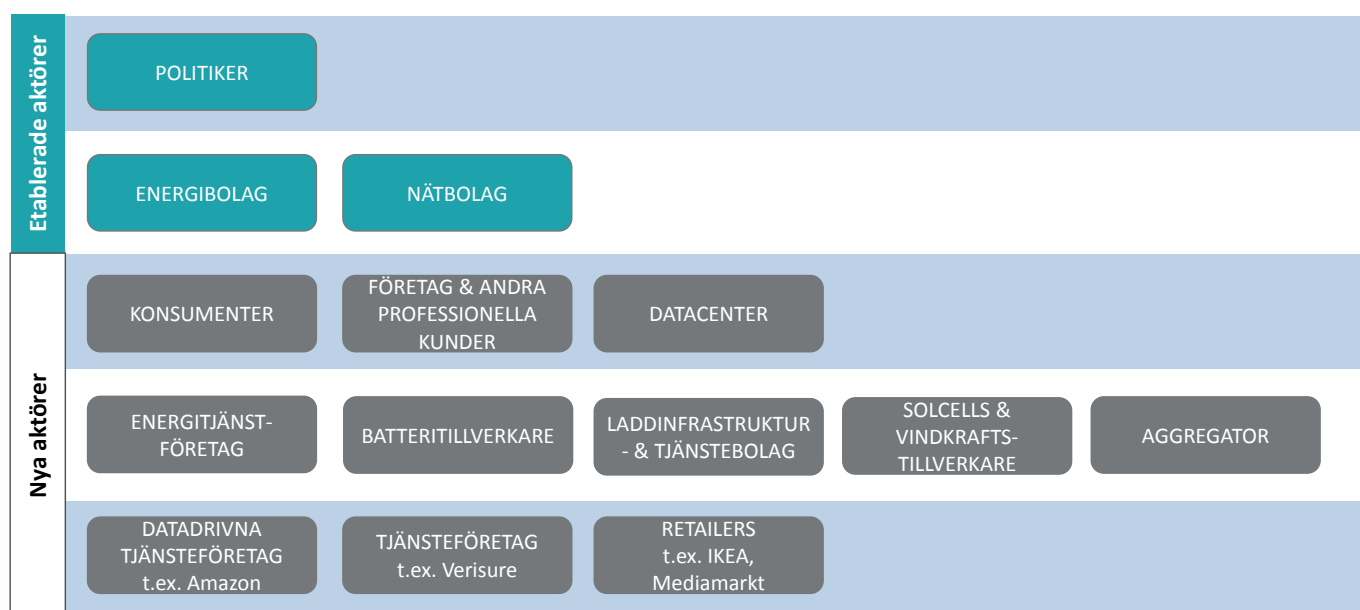
Intervjupersonerna har genomgående visat på en positiv syn på att fler aktörer ökar sitt engagemang i elsystemet. Utgångspunkten för denna uppfattning

är att elsystemet står inför flera stora utmaningar som måste lösas och att energisektorn som helhet står inför mycket stora förändringar. Ett ökat engagemang från fler aktörer kan i denna situation bidra till att skapa de lösningar som krävs.

Exempel på de utmaningar som nämns i intervjuerna är:

- Kapacitetsutmaningen i stamnätet växer
- Effekt- och flexibilitetsutmaningen i elsystemet ökar

Redan idag har vi en kapacitetsbrist i stamnätet som är kännbar för flera av våra storstadsregioner. Det tar tid att bygga ut stamnätet och det är kost-

samt. Ökande kapacitetsbrist kan dock få allvarliga konsekvenser för stadsutvecklingen, och det är mycket viktigt att dessa utmaningar snabbt kan lösas. Ett ökat engagemang från fler aktörer kan bidra på ett högst påtagligt sätt och det ser intervjupersonerna som mycket positivt.

Möjlighet att lösa utmaningar där de uppstår

På ett sätt befinner sig utmaningarna ovan på en övergripande systemnivå, men de blir mer verkliga lokalt. Istället för att förhålla sig till det något abstrakta "energisystemet" var det tydligt att intervjupersonerna föredrog att plocka ner både utmaningar och lösningar till vad de betyder i praktiken på den lokala nivån. På den lokala nivån har de både sitt ansvar, mandat och möjlighet att bidra konstruktivt.

De konkreta utmaningarna, som uppstår lokalt på grund av kapacitetsutmaningen i stamnätet och den ökande effektutmaningen i elsystemet som helhet, kan lösas i närmre anslutning till där de uppstår genom att fler aktörer bidrar till energiproduktion och till ett skapande av flexibilitet. På så sätt slipper man belasta stamnätet och att vara beroende av förändringar som man inte har rådighet över.

Förutom att lösa väldigt konkreta utmaningar, så ser intervjupersonerna fler fördelar

- Mer förnybar energi
- Hälsosam konkurrens
- Fler som tar ansvar genom att vara delaktiga
- Billigare infrastruktur
- Snabbare att möta behov
- Säkrare på sin egen elförsörjning.

En ny aktörsbild växer fram

I intervjuerna framkommer en lång rad exempel på nya aktörer, utöver de etablerade (blågrönfärgade i figuren). Den bild som då växer fram är intressant i sig, och en bra bas för att kunna skapa en ökad förståelse för utvecklingen inom elområdet.

En intressant aspekt är att de nya aktörerna har väldigt olika karaktär, från dagens kunder till bolag som utgår från energifrågor och hela vägen till bolag som har en relation till kunder utifrån helt andra grunder.

Drivkrafterna för det ökade engagemanget

En central fråga i intervjuerna var vilka drivkrafterna är för det ökade engagemanget i elsystemet från kunder och nya aktörer. Naturligtvis nämns ekonomin som en central drivkraft för de allra flesta aktörer, såväl etablerade som nya. Mer överraskande är att man anger samhällsomställning med ökad hållbarhet som en (nästan) lika genomgående drivkraft för alla aktörer. Därtill anges ett antal ytterligare drivkrafter som vi kommer att fördjupa i framtida arbeten.

Nya möjligheter och krav kan förändra rollen för de etablerade aktörerna

Samtliga intervjupersoner representerar lokala och regionala företag som har direktkontakten med elkunderna. Deras uppfattning om utvecklingen är att påverkan på just de lokala/regionala företag som har direkta kundkontakter blir extra stor i framtiden. Intervjupersonerna uttrycker tydligt att de etablerade aktörerna står inför en stor omställning. Flera sammanlänkade faktorer förändras samtidigt och gör omställningen större:

- Det ökade engagemanget från nya aktörer ställer nya krav på dem som etablerade aktörer
- Vissa av de nya aktörerna i elsystemet kan också bli nya typer av konkurrenter om värdeskapande för slutkund
- Lönsamheten i elproduktion kommer att minska, vilket ställer stora krav på en förändrad affärsmodell.

Detta ger upphov till flera nya möjligheter för, och krav på, dem som etablerade aktörer:

- Skifta fokus till tjänster runt kunden, och därigenom skapa ökat kundvärde
- Bejaka kundernas önskemål om att öka sitt engagemang
- Utnyttja att fler aktörer vill vara aktiva i att skapa flexibilitet
- Utnyttja teknikutvecklingen som t.ex. möjliggör billigare produktion av sol- och vindenergi
- Engagera sig i att skapa nytta av digitaliseringen och de möjligheter den ger till att optimera förbrukning och tillgång
- Ta ett övergripande ansvar lokalt för elsystemet och leveranssäkerhet, då man inte tror att kunderna vill ta på sig ett ökat ansvar.

Trots att dessa förändringar kan tyckas omfattande och att det inte är lätt att förutsäga vilken form de kommer att ta, så är intervjupersonerna genomgående positiva till utvecklingen inom elsystemet och till att utveckla sin roll.